

گزارش

محمد رضوانی
روزنامه نگار

بازگشت دوباره ترامپ به کاخ سفید موجب شده گمانه‌زنی‌های متعددی درباره وضعیت آتی جهان و به‌ویژه اقتصاد آن مطرح شود. بی‌شک، حضور یک فرد در عرصه سیاست نباید نقش چندانی در معادلات اقتصادی داشته باشد اما ایده‌های جنگ طلبانه رئیس‌جمهور جدید آمریکا ممکن است شرایط خاصی در این عرصه ایجاد کند. حال با بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید، ایده‌های اقتصادی او به‌زودی پیاده خواهند شد و انتظار می‌رود در آمریکا با کاهش مالیات، افزایش تعرفه‌ها، جنگ‌های تجاری و رونق ارزهای دیجیتال مواجه شویم.

با توجه به اینکه جمهوری خواهان کنترل سنای آمریکا را نیز در دست گرفته‌اند، این احتمال می‌رود که ترامپ بتواند ایده‌های اقتصادی خود را به شکلی آسان‌تر به قانون تبدیل کند.

تصمیم‌گیری ترامپ درباره تورم، نرخ بهره و تعرفه‌ها به این معناست که سال ۲۰۲۵ سال جالب توجهی برای اقتصاد جهانی خواهد بود. بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، به نظر می‌رسد رشد ثابت و در عین حال ضعیف اقتصاد جهان در حد ۳٫۲ درصد باقی بماند. طبق تحلیل دویچه‌وله، پیروزی ترامپ یک چرخش جدید و خشن در اقتصاد جهانی ایجاد می‌کند. بسیاری از ایده‌های اقتصادی ترامپ شبیه به دوره اول به قدرت رسیدن اوست. اگرچه این‌بار آن‌ها پالایش شده‌تر هستند و او تجربه و عزم بیشتری برای پیشبرد ایده‌هایش دارد. رئیس‌جمهور جدید آمریکا وعده داده تعرفه‌های ۱۰ تا ۲۰ درصدی برای همه کالاهای وارداتی به ایالات متحده و حتی تعرفه‌های بالاتر تا ۶۰ درصدی را برای کالاهای ساخت چین اعمال کند. همچنین قول داده تولید داخلی را رونق دهد، مالیات‌ها را کاهش دهد و میلیون‌ها مهاجر غیرقانونی را از آمریکا اخراج کند. اگرچه برخی از این وعده‌ها ممکن است افراطی به نظر برسند اما برای متقاعد کردن بسیاری از رأی‌دهندگان که با هزینه‌های بالاتر غذا و مسکن دست‌وپنجه نرم می‌کنند کافی بود تا از نظر اقتصادی از ترامپ حمایت کنند.

واکنش بازارهای جهانی

سیاست‌های ترامپ تأثیر زیادی بر اقتصاد ایالات متحده و تبعاتی نیز در سراسر جهان خواهد داشت. بازارهای سهام در آسیا به‌عنوان اولین بازارهایی که پس از انتخابات آمریکا باز شدند، واکنش متفاوتی به پیروزی ترامپ داشتند. شاخص‌های بازار سهام در ژاپن و استرالیا صعود کرد، در حالی که شاخص بازار سهام هنگ کنگ کاهش داشت. شاخص سهام در چین اما واکنش چندانی نداشت و بازارهای اروپایی نیز تقریباً بی‌واکنش بودند. بازارهای ایالات متحده نیز با بیم و امید از پیروزی ترامپ استقبال کردند و شاخص‌ها همگی با اندکی جهش همراه بودند.

واکنش بیت کوین

مهم‌ترین ارز دیجیتال دنیا یعنی بیت کوین با به پیروزی رسیدن ترامپ به بالاترین حد خود رسیده است. ترامپ قول داده که با

آتی‌ه نو بررسی کرد

بازگشت ترامپ و تأثیر آن بر اقتصاد جهان

تسهیل مقررات، با روی باز از نوآوری استقبال کند و آمریکا را به پایتخت رمزارز جهان تبدیل کند. حمایت او از ارزهای دیجیتال به این صنعت در ایالات متحده امید بخشیده است.

ارزش بیت کوین که محبوب‌ترین ارز دیجیتال حال حاضر جهان است، تاکنون به نزدیک ۱۱۰ هزار دلار رسیده است. احتمالاً حمایت بسیاری از حامیان ارزهای دیجیتال مانند ایلان ماسک از ترامپ برای پیروزی در انتخابات نیز بی‌تأثیر نبوده است. با افزایش ارزش بیت کوین، تعدادی از ارزهای دیگر در برابر دلار آمریکا چندان خوب عمل نکرده‌اند. اتحادیه اروپا و کشورهایی مانند چین، ژاپن و مکزیک به درستی نگران افزایش تعرفه‌ها هستند و بسیاری از ارزهای آن‌ها در برابر دلار آمریکا ارزش خود را از دست داده‌اند. پژوهی مکزیک بیشترین کاهش را در ماه‌های اخیر داشته است؛ زیرا مکزیک به دلیل شراکت تجاری گسترده با آمریکا، به شکل ویژه در برابر تعرفه‌های جدید آمریکا آسیب‌پذیر است. طبیعتاً هرچه دلار گران‌تر شود، کالاهای آمریکایی را برای دیگران و همچنین کالاهای جهانی مانند نفت را که به دلار قیمت‌گذاری می‌شوند، برای خریدارانی که به ارزهای دیگر پرداخت می‌کنند، گران‌تر می‌کند.

ترس‌ها و فرصت‌های اروپا

علاوه بر مشکلات تجاری و افزایش تعرفه‌ها، تعدادی از کشورهای اروپایی شرقی نگرانند که ترامپ حمایت آمریکا از ناتو را تضعیف یا حتی از آن صرف‌نظر کند. این ترس، همراه با نگرانی درباره آینده جنگ در اوکراین و اینکه چه کسی هزینه‌های آن را پرداخت خواهد کرد، ارزش بسیاری از ارزهای اروپایی شرقی مانند فوریت مجارستان را کاسته است. اروپا ممکن است برای راضی کردن ترامپ به افزایش هزینه‌های دفاعی به‌طور کلی و حمایت از اوکراین به‌طور خاص نیاز داشته باشد. علاوه بر این، بسیاری از سیاست‌های ترامپ می‌تواند منجر به تورمی ریشه گرفته از ایالات متحده شود و به توانایی سایر کشورها برای استقراض پول آسیب برساند. پیوتر ماتیس (Piotr Matys)، تحلیلگر اقتصادی به خبرگزاری بلومبرگ گفت: «در مجموع، چنین سیاست‌هایی پیامدهای منفی خاصی برای مکزیک و همچنین برای منطقه یورو و اروپای مرکزی و شرقی خواهد داشت.»

کمبود هفت میلیونی مسکن در کشور

۴۲ درصد تهرانی‌ها زیر خط فقر مسکن قرار دارند

حدود ۳.۵ میلیون سفر از شهرهای اقماری به تهران باشد. در چنین آشفته‌بازاری، حضور اتباع بیگانه در پایتخت نیز بار جدیدی بر دوش این بخش گذاشته است. به روایتی تعداد مهاجران این شهر حدود سه میلیون نفر تخمین زده می‌شود.

محدودیت در تعداد واحدهای مسکونی در کنار مؤلفه‌های دیگر از جمله افزایش قیمت مسکن، بالا رفتن قیمت زمین و مصالح، افزایش نرخ دستمزد و موارد دیگر منجر به آن شده که حتی وقتی تورم در بازار مسکن به ظاهر کاهش یافته، بازار اجاره‌بها با نرخ‌های افزایشی مواجه باشد و حتی در رشد قیمت از تورم کلی کشور نیز پیشی بگیرد و ارقام بالای ۴۰ درصد را به ثبت برساند. به اقتضای شرایط رخ داده، برنامه هفتم توسعه چنین تأکید دارد که باید ساخت ۵.۵ میلیون واحد مسکونی در دستور کار قرار گیرد. در این صورت ناترازی مسکن تا حدی رفع می‌شود. دولت‌های مختلف برای رفع مشکل مسکن درگیر طرح‌هایی با نام‌های گوناگون، از مسکن مهر گرفته تا مسکن ملی و غیره، شدند و قانون جهش تولید مسکن مصوب مجلس، آن‌ها را مکلف به ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی کرده است. با وجود این، اجرایی کردن این برنامه کار ساده‌ای نیست.

علیرضا نوین، نماینده مجلس، درباره مسئله کمبود مسکن، بر چالش تأمین منابع اشاره می‌کند و می‌گوید: «قرار بود واحدهای طرح نهضت ملی مسکن با مبلغ زیر یک میلیارد تومان عملیاتی شود اما این طرح آن قدر به طول انجامید که حالا میزان آن به ۱،۵ میلیارد رسیده است. همچنین قرار بر پرداخت وام ۵۰۰ میلیون تومانی بود که حالا این مبلغ نیز به میزان ۸۰۰ میلیون تومان رسیده و باید در این خصوص به‌صورت جدی وارد عمل شد.»

اقتصاد

atiyeno.ir

زهرای جلیلی مقدم

مدیر کل دفتر امور میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری

تلاش برای خودکفایی در تولید میوه‌های گرمسیری

آمارهای اعلام شده از سوی دفتر مطالعه، پایش و توسعه بازار سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران گویای آن است که از ابتدای سال جاری تا پایان آبان ماه بیش از ۳۵۶ هزار و ۲۵۶ تن انواع میوه گرمسیری شامل موز، آناناس، انبه و نارگیل به ارزش ۲۱۹ میلیون و ۷۶۵ هزار و ۸۹۲ دلار وارد کشور شده که نسبت به هشت‌ماهه سال قبل ۲۲.۶ درصد در وزن و ۲۸.۴ درصد در ارزش کاهش داشته است. بیشترین کاهش نیز مربوط به واردات موز بوده است. در این زمان، ۲۸۹ هزار و ۹۳۲ تن انواع موز به ارزش ۱۷۷ میلیون و ۶۶۷ هزار و ۹۲۱ دلار از ۹ کشور وارد کشور شده است. در حال حاضر چهار میوه موز، انبه، آناناس و نارگیل به کشور وارد می‌شود و در واقع اکثر محصولات باغی از جمله خرما، پسته، انجیر، کیوی، مرکبات و... از اقدام مهم صادراتی هستند. در خصوص میوه‌های گرمسیری، بخشی از نیاز کشور در داخل تأمین می‌شود. این در حالی است که با توجه به میزان واردات و ارزبری که از کشور اتفاق می‌افتد وزیر جهاد کشاورزی به کاهش واردات و تکیه بر تولیدات داخلی و خودکفایی در تولید محصولات گرمسیری تأکید می‌ورزد. بر اساس آخرین آمار موجود، سطح زیرکشت موز ۸۵۷۰ هکتار با تولید ۲۳۰ هزار تن و سطح زیرکشت انبه ۲۸۰۴ هکتار با تولید ۲۵ هزار و ۵۲۴ تن است. این‌ها مهم‌ترین میوه‌های گرمسیری در کشور هستند که عمده تولیدشان در استان‌های سیستان و بلوچستان و هرمزگان دنبال می‌شود.

واردات ارقام تجاری روز دنیا، حمایت از احداث باغ مادری میوه‌های گرمسیری، ایجاد باغ‌های مدرن، عملیات به‌باغی، حمایت از اصلاح ارقام، کشت متراکم و اجرای طرح‌های الگویی کشت در محیط‌های کنترل شده، استفاده از تجارب کشورهای پیشرو و تدوین طرح مدیریت تولید میوه‌های گرمسیری، برگزاری نشست‌های علمی و دوره‌های آموزشی از اهم اقدامات شاخص در زمینه افزایش تولید میوه‌های گرمسیری در سنوات اخیر بوده و همچنین در برنامه هفتم توسعه، تأمین نهال کشت بافت، اصلاح و نوسازی باغ‌ها و توسعه در محیط کنترل شده و سایبان هدف‌گذاری شده است.

با توجه به شرایط مورد نیاز پرورش میوه‌های گرمسیری، در برخی از گونه‌ها که امکان کشت و پرورش در کشور وجود داشته باشد، در صورت تخصیص اعتبارات لازم و تأمین نهاده‌های مورد نیاز، ضمن رعایت اصول فنی و علمی می‌توان تولید به میزان تقاضای مورد نیاز را برنامه‌ریزی کرد. با در نظر گرفتن شرایط فیزیولوژی و نیازهای اکولوژیکی گونه‌های گرمسیری در برخی گونه‌ها و در برخی مناطق کشور، شاید حتی به صفر رساندن واردات این حوزه امکان‌پذیر باشد. به هر روی بهره‌گیری از آخرین دستاوردهای تحقیقاتی و انجام مطالعات جامع از ضروریات است.

عمده‌ترین مشکل موجود جهت خودکفایی در این محصولات محدودیت‌های آبی، خاکی، اقلیمی و کمبود اعتبارات است. در حوزه باغبانی، در خصوص غالب میوه‌ها، کشور ما جزو بزرگ‌ترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان جهان است اما همچنان این چهار میوه گرمسیری به کشور وارد می‌شود. البته از سوی دیگر محصولات باغی از جمله خرما، پسته، انجیر، کیوی، مرکبات و... از اقدام مهم صادراتی ما هستند که ارزش زیادی خود را دارند. در خصوص میوه‌های گرمسیری نیز چنانچه اشاره شد این گونه نیست که صرفاً به واردات متکی باشیم. در حال حاضر بخشی از نیاز کشور در داخل تأمین می‌شود اما حجم قابل توجهی از میوه‌های گرمسیری وارداتی مرتبط با موز است که در صورت تأمین اعتبارات لازم جهت باغات مدرن و بهره‌گیری از آخرین تکنولوژی‌های روز دنیا، شاهد افزایش این محصول در کشور خواهیم بود.

او می‌گوید: «اعمال این نوع تعرفه‌ها در دنیایی که شدیداً به تجارت وابسته است، می‌تواند برای رشد جهانی مضر باشد و جهان را وارد رکود کند.»

با وجود اینکه اکثر کالاهایی که ایالات متحده و چین به یکدیگر می‌فروشند، در حال حاضر مشمول تعرفه‌های دوره اول ریاست جمهوری ترامپ است، وضع تعرفه‌های جدید چالشی کلیدی برای دومین اقتصاد بزرگ جهان در سال آینده محسوب می‌شود.

مایکل هارت (Michael Hart)، رئیس اتاق بازرگانی آمریکا در چین، معتقد است: «این کشمکش‌های داخلی به این معناست که دولت چین از سرمایه‌گذاری خارجی بیشتر استقبال می‌کند. هیچ کس اکنون آماده نیست که به‌طور کامل چین را جایگزین کند.»

یکی از صنایعی که احتمالاً همچنان در قلب نبردهای تجاری جهانی قرار دارد، وسایل نقلیه الکتریکی است که بیش از ۱۰ میلیون دستگاه در سال گذشته در چین ساخته شد. این تسلط باعث شد ایالات متحده، کانادا و اتحادیه اروپا بر آن‌ها تعرفه وضع کنند. پکن می‌گوید این تعرفه‌ها ناعادلانه‌اند.

به گفته الجزیره، افزایش تعرفه‌ها و کاهش مالیات‌ها، هسته اصلی سیاست‌های اقتصادی دونالد ترامپ هستند. ترامپ تهدید کرده که به محض تصدی پست ریاست جمهوری ایالات متحده در ۲۰ ژانویه، تعرفه‌ها را افزایش خواهد داد. هم‌رqbا و هم متحدان او می‌توانند تحت‌تأثیر این اقدامات قرار گیرند.

ترامپ هدف از این اقدامات را حفاظت از صنایع ایالات متحده می‌داند اما او تا آنجا پیش رفته که تهدید به استفاده از نیروی اقتصادی علیه کانادا کرده و پیشنهاد داده که این کشور به‌عنوان پنجاه و یکمین ایالت به ایالات متحده بپیوندد. ضمن اینکه همین تهدیدهای تعرفه‌ای در استعفاي جاستین ترودو، نخست‌وزیر کانادا نقش داشت.

بسیاری از اقتصاددانان هشدار داده‌اند که سیاست‌های او که شامل کاهش مالیات هم می‌شود، می‌تواند تورم را دوباره شعله‌ور کند و به جنگ تجاری جهانی منجر شود. به‌طور کلی، ریاست جمهوری مجدد ترامپ با تسلط جمهوری خواهان بر کنگره آمریکا، اقتصاددانان را بر آن داشته تا پیش‌بینی‌هایی از رشد کوتاه‌مدت تولید ناخالص داخلی جهانی داشته باشند. به گفته آنان، تأثیر مستقیم این رخداد بر رشد جهانی احتمالاً در کوتاه‌مدت محدود خواهد بود اما پیامدهای عمده‌ای را برای تجارت و بازارهای مالی دارد. شاید این تأثیرات در طول زمان افزایش یابند؛ زیرا دامنه کامل تصمیمات ترامپ مشخص می‌شود.

در سناریویی که در آن جنبه‌های رادیکال‌تر برنامه او به‌ویژه در مورد تعرفه‌ها اجرا شود، تأثیر آن بر بقیه جهان قابل توجه است. تعرفه‌های هدفمند بر چین، اتحادیه اروپا، مکزیک و کانادا در نهایت باعث کاهش صادرات بخش‌های آسیب‌دیده به ایالات متحده خواهد شد اما تأثیر آن بر حجم کلی صادرات ممکن است با تنوع تجاری و تقاضای بالاتر ایالات متحده به لطف سیاست مالی این کشور کاهش یابد. با این حال، اثر آن بر بخش‌های مختلف بسته به شکل تنظیم تعرفه‌های جدید می‌تواند عظیم باشد. عدم اطمینان در مورد موضع ترامپ در قبال درگیری‌های اوکراین و خاورمیانه نیز خطر بی‌ثباتی بیشتر در هر دو منطقه را افزایش می‌دهد که می‌تواند بر رشد منطقه‌ای و حتی جهانی تأثیر بگذارد.

به‌طور غیرواقعی افزایش و قدرت خرید اقشار متوسط نیز کاهش یافته است. اگر بخش خصوصی اعتمادسازی کند و زمینه‌برای تولید مسکن فراهم شود، می‌توان به کاهش قیمت مسکن امیدوار بود.»

حال بر اساس قانون برنامه هفتم، باید طی پنج سال تا پایان برنامه مذکور، یک میلیون و ۵۰۰ هزار واحد مسکونی شهری، یک میلیون واحد مسکونی روستایی، ۵۰۰ هزار واحد مسکونی از طریق بازسازی بناهای بافت فرسوده و ناکارآمد شهری و دو میلیون واحد مسکونی شامل سایر انواع احداث مسکن ساخته شود که در مجموع پنج میلیون واحد مسکونی می‌شود؛ یعنی به‌طور متوسط سالانه یک میلیون واحد مسکونی باید ساخته شود.

در این مدت حتی برای جبران ناترازی پیشنهادهایی داده شد که اجرای برخی از آن‌ها بعید و با مخالفت‌های متعدد مواجه بود. یکی از طرح‌هایی که ابهامات مختلفی درباره آن وجود داشت و مسئولان به مخالفت با آن پرداخته و آن را دارای سبکی دور از شأن انسانی دانستند، ساخت خانه‌های ۲۵ متری بود. همچنین بحث فروش متری مسکن مطرح شد اما می‌توان گفت همچنان اتفاق ویژه‌ای رخ نداده است. در چنین شرایطی یکی از ظرفیت‌هایی که شاید برخلاف دهه‌های گذشته کارکرد چندانی نداشته، تعاونی‌های مسکن هستند که با تکیه بر سرمایه مردمی می‌توانند نقدینگی را از بازارهای غیرسازنده به بازار مسکن هدایت کنند. مانند سایر حوزه‌ها در این بخش نیز اقدام قابل توجهی صورت نگرفته که جا دارد برای رفع معضل مسکن، نقش و جایگاه بیشتری برای تعاونی‌های مردمی در نظر گرفته شود.